

Eïn Aya

Enseignement n°143 - Pour qui la Hichtadlout est obligatoire ? - Traité Brakhot - Chapitre 1

(ברכות י:): "מאי והטוב בעיניך עשיתי. אר"י אמר רב שסמך
גאולה לתפילה, ר"ל אמר שגנז ספר רפואות."

דרכי הבטחון הם השלמות האנושי, אמנם הם נחלקים, הבטחון
הפשוט אם השעה צריכה לכך שיעשה נס, או מצד האדם
המעלה שראוי לכך, אבל הבטחון התמידי הוא להיות בוטח בד'
שיעזרו בהשתדלותו. והנה אצל עניני הכלל מצינו סתירות,
לפעמים ההשתדלות משובחת ומחוייבת ולפעמים תחשב חסרון.
למשל מצינו במלחמת הע"י היתה כולה מלאה השתדלות ע"פ
ד' ולעומת זה במלחמת גדעון נאמר לו "עוד העם רב למען לא
יתפאר עלי ישראל לאמר ידי הושיעה לי", והוצרך למעט
בהשתדלות טבעית. והדברים ניכרים שתלוי במצב המוסרי של
העם, שתכלית כל סיבוב ההנהגה כולה היא להביא את אור
דעת ד' במילואה לעולם, למען ימשך מזה כל הטובות הזמניות
והנצחיות הנמשכות מידיעת ד' לאמתתה. והנה כשהאדם או
העם בכללו עומד במצב מוסרי גבוה, אז הלא מהנהגה
הטבעית שהולכת אחוזה עם סדרי החיים האנושיים, יכיר ביותר
יד ד', כדברי הר"ן בדרשותיו ע"פ "ואמרת בלבבך כחי ועצם ידי
עשה לי את החיל הזה וזכרת את ד' אלקיך כי הוא הנותן לך כח
כו", שבהתבונן האדם כי החיים הטבעיים וכל מסיבותיהם, הכל
ערוכים מאת ד' ית' לתכלית הנשגב של השלמות האנושית, הנה
יותר יכיר את קונו כשמספיק לו צרכיו בדברים טבעיים, שצריך
ע"ז השתדלות רבה מצדו בחכמה ובדעת ובכח גופני ונפשי.
והנה יד ד' אתו על כל פרט מפרטי תנועותיו וימינו תסעדהו,

1 Histoire pour Chabbath, Tome 2 (Binyamin Benhamou)

Enfin en livre, les fameuses histoires racontées en vidéos par Binyamin Benhamou. Emouvantes et inspirantes, ces histoires sont à lire et à relire.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

הלא יתקרב יותר בזה אל ציור השלמות, מאלו יעשה לו נס בפעם אחת להמצא לו מחסורו. ע"כ אמר "ואמרת בלבבך כחי ועוצם ידי". ובציורך בהבנה אמתית כמה כח וכמה עוצם יד צריך עד כדי לבא לידי חיל זה, ולכל תנועה קלה עזרת ד' דרושה, אז עי"ז ימשך מה שאמר "וזכרת את ד' אלקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל". אמנם בנפול העם ממעלתו ונשקע בהבלי החומר ואל פועל ד' לא יביט, אז בהרבותו השתדלות לא יכיר כלל יד ד' ויאמר כי ידי הושיעה לי, ולא יבא בהנהגה טבעית אל שלמותו. ע"כ היו הניסים מחוייבים ומוכרחים בתחילת הכרת דעת ד' בישראל "כי נער ישראל ואוהבהו", אהבת הנער והילד הוא הנהגה כזאת שלגדול אינה בכלל הנהגת האהבה. למשל אהבת הנער תהי' כשיתן אביו מחסורו משלו, ושל הילד הקטן תהי' כשיתן ג"כ לתוך פיו, ושל הגדול תהי' האהבה כשימציא לו מעמד שיוכל להנות מיגיע כפו וחריצותו. ע"כ משובחים מאד הם הניסים בזמן ילדות האומה, והביאו את התכלית של דעת ד' וקרבתו, מה שלא היתה ההנהגה הטבעית יכולה להביא בשום אופן. אבל בהיות העם נעלה בהכרתו, אז טוב מאד שיתרגל בהנהגה שתביא אותו להחליף כח ולעסוק בשלמות וחריצות, בהרמת קרנו בכל הפרטים החמרים והמוסריים, מפני שיוכל כבר לשאוב דעת את ד' ממקור הטבע התמידית, "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וגו'". ע"כ במלחמת העי, שכבר היו ישראל מלומדים בניסים, ודעת ד' היתה קרובה ללבבם, היה דבר טוב ושלמות במה שעסקו הם עצמם בהצלחתם. כי בודאי שלמות גדול הוא לאדם בהיותו עסוק לבדו בהצלחתו, כדברי הג"ר סעדי ז"ל שאם הי' שלמות להשיג שלמות בלא השתדלות היתה הנהגת השי"ת לנו ג"כ שלמות הנפש בלא השתדלות של תורה ומע"ט. אמנם בימי גדעון שירד העם פלאים במצבו הרוחני ושכח אל מושיעו, לא היתה ההנהגה הטבעית לישועתו מביאה אל המטרה, ע"כ הי' צריך למעט בהשתדלות טבעית, וכביאור הפסוק "למען לא יתפאר עלי ישראל לאמר ידי

1 Histoire pour Chabbath, Tome 2 (Binyamin Benhamou)

Enfin en livre, les fameuses histoires racontées en vidéos par Binyamin Benhamou. Emouvantes et inspirantes, ces histoires sont à lire et à relire.

הושיעה לי". ומעתה נבין שלפי מצב המוסרי של ישראל אחר ימי אחז, שהיתה רבה העבודה ע"י השתדלותו הרעה לשכח את העם את שם ד' ית' ואת תורתו, מצא שאפי' ההשתדלות הלאומי שהיא משובחת בכל עת, הזמן גרמא להנהיג שיהי' כל הבטחון על השי"ת כי לא יטוש את עמו, למען ישוב העם להרגיש יד ד' אשר עליהם, ע"כ במפלתן של סנחריב אמר אני אין בי כח לא לרדוף ולא להרוג אלא אני ישן על מטתי ואתה עושה. ומניעת הכח היתה מניעה של כח מוסרי שבכלל ישראל בעת ההיא, שלא ישיג תכליתו כ"א ע"י נס גלוי של מניעת כל השתדלות. והנה גאולתן של ישראל בכל דור בעת צרתם, וכן הגאולה העתידה, אפשר היא שתהי' התחלתה בניסים ונפלאות, כימי צאתך מארץ מצרים, או שתהי' ההתחלה טבעית כדחז"ל בכמה מקומות, שתהי' הצלחתן של ישראל קמעא קמעא. ולפי דברינו הדבר תלוי במצבן של ישראל הרוחני, כי בהיותינו דבקים ביראת ד' בשמירת המצות ותלמוד תורה, שמזה יתיישרו המדות ונועם האמונה ודעת ד' ימלא את הלב, אז הוא שלמות גדולה תחשב אם נהי' אנחנו העוסקים במצוה זו של הרמת קרן ישראל. ובודאי תפארת גדולה והדר לאומי הוא לנו בהיותינו אנחנו העוסקים בבנין בית ישראל, מצד שלמותינו הלאומי שנמשך מזה ושלמות העולם כולו. אמנם אם מצב ישראל הוא בשפל, בהיותם רחוקים מתורה ומדעת ד', אין התכלית נמצא ע"י גאולה טבעית כלל, וצריך הטוב המעודד לבא בהתחלתו ג"כ ע"י גאולה ניסית. ודברים טבעיים לא יצליחו במצב כזה, פן יגרמו הריסה יתירה במצב המוסרי שהוא התכלית. והנה סמיכת גאולה לתפילה תלמדינו כי גאולתנו תבא רק מיד ד', ועלינו לדעת זאת מפני שידיעת ד' הנשגבה הבאה מן הגאולה היא הנקודה התכליתית שלה, ע"כ עלינו לדעת שהגאולה סמוכה מן התפילה והפקת רצון מד'. אמנם בהיותינו במעלה רמה בעבודה ושלמות, הגאולה סמוכה בדעתנו לתפילה, כמו שהיא באמת גם בהיותה בדרכי הטבע והשתדלותינו. אבל בהשפל

1 Histoire pour Chabbath, Tome 2 (Binyamin Benhamou)

Enfin en livre, les fameuses histoires racontées en vidéos par Binyamin Benhamou. Emouvantes et inspirantes, ces histoires sont à lire et à relire.

מצבינו בעונינו וריחוקינו מהשלמות של דעת ד', אז אין הגאולה סמוכה לפי ערכינו לתפילה רק בהיותה בדרך נס. ע"כ חזקי' השתדל לעשות הטוב בעיני ד', דהיינו מה שמפיק אל התכלית המוסרי, אע"פ שלפי המובן האנושי אינו טוב, דהיינו שסמך גאולה לתפילה, ובזמנו היתה הסמיכות הזאת מחייבת למעט ההשתדלות הטבעי לגמרי, עד שעלתה בידיו המדרגה העליונה של הבטחון. ורבי לוי מוסיף שלא זה שהתאמץ עבור הטוב המוסרי לפי הזמן בדברים הלאומיים, כ"א גם במצב החיים הפרטיים השתדל להשלים את החסרון העקרי של ההתרחקות מדעת את ד' באופן כזה שאינו ראוי להנהגה תמידית, והוא במה שגנז ספר רפואות, והוא כדי שיבקשו רחמים כדברי רש"י, אף שהרבה הרמב"ם י להשיב ע"ז, כי השתדלות הרפואה אינה מעוט בטחון, כ"א תוספת בטחון והכרה למי שהכין בחכמתו וחסדו את השכל לחקור ואת היסודות הרפואיים להשתמש בהם. אבל בראותו ששם שמים נשתכח ע"י מעלו של אחז, מצא כי יותר ירויח העם בהטבתו המוסרית ע"י שיתרגל לבקש הצרכים הנוגעים עד הלב, שהיא רפואת חולי מאת ד' ע"י תפילה, ממה שיפסיד מחסרון החיפוש בדרכי הרפואה בטבעיים. ע"כ זהו הטוב בעיני ד', ומקבלת מאד לבקשתו להתרפא בדרך נס למעלה מן הטבע, למען יהי' הוא לאות לישראל לשוב לבקש את ד', עד שיתרומם שכלם לדעת את ד' ג"כ בדרכי הטבע שהיא כולה פועל ד' ומעשה ידיו. והנה אם נהי' זכאים, לפ"ז תוכל להיות מצדינו הגאולה טבעית ובאה ע"י השתדלותינו, והניסים יבאו עכ"פ להשלמת האנושיות הרחוקה בכללה מדעת ד', טרם תגלה לה הניסיות. או גם להשלים אותנו במעלה יותר גבוהה ונכבדה.

1 Histoire pour Chabbath, Tome 2 (Binyamin Benhamou)

Enfin en livre, les fameuses histoires racontées en vidéos par Binyamin Benhamou. Emouvantes et inspirantes, ces histoires sont à lire et à relire.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions